

Vennesla kommune

Handlingsplan for oppgradering av mindre avløpsanlegg i Vennesla kommune 2018-2033

Styrende dokument i arbeidet med planlegging
og gjennomføring av oppgradering av private
avløpsrenseanlegg i spredt bebyggelse

Nina Sotkajærvi og Anita Vigsnes

Mai 2018; revisjon 2/2025

Sak 18/00996

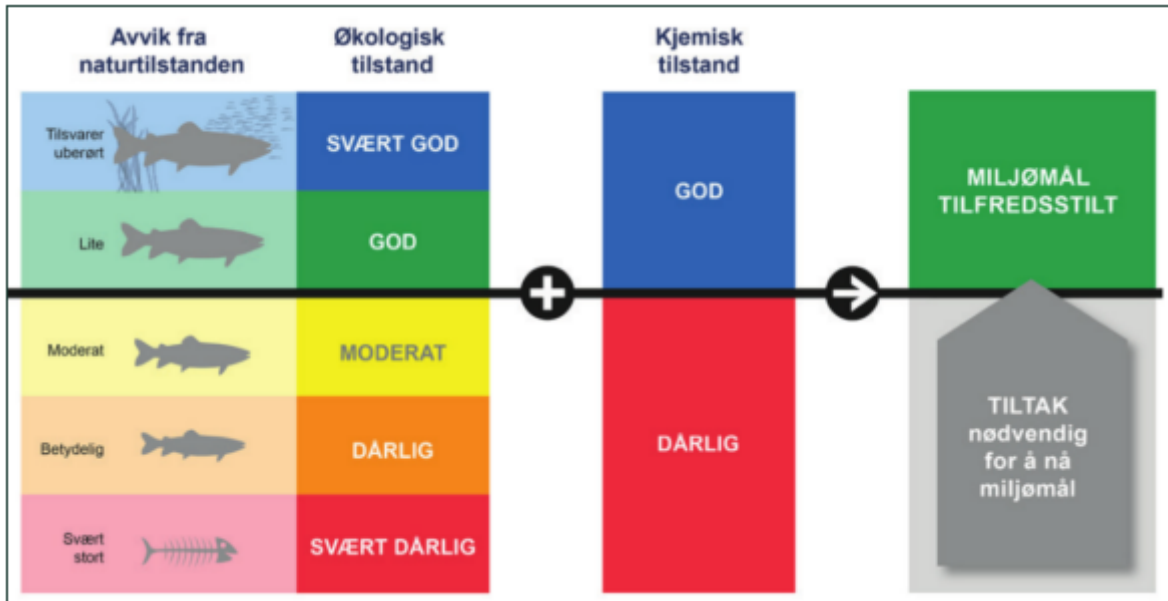
INNHold

1.	Sammendrag	3
2.	Bakgrunn	3
3.	Hensikt med handlingsplanen	4
4.	Gjennomføring	5
5.	Informasjon	7
5.1	Informasjon på kommunens hjemmeside	7
6.	Saksgang	7
6.1	Informasjonsbrev	7
6.2	Varsel om pålegg	7
6.3	Pålegg	7
6.4	Søknad om tiltak og utslippstillatelse	7
6.5	Påminnelse/varsel om tvangsmulkt	8
6.6	Tvangsmulkt	8
6.7	Behandling av søknad om midlertidig utsettelse fra krav om oppgradering	8
6.8	Behandling av klage	8
6.9	Tilsyn	8

Handlingsplan for oppgradering av mindre avløpsanlegg

1. Sammendrag

Med utgangspunkt i EUs vanddirektiv er kommunene i Norge pålagt å jobbe for god kjemisk og økologisk tilstand i vassdragene.

God økologisk tilstand og god kjemisk tilstand = sikrer levedyktige bestander av alle viktige grupper av organismer og sørger på den måten for godt fungerende økosystemer.

Som forurensningsmyndighet skal Vennesla kommune ha full oversikt over de private renseanleggene og deres tilstand for å kunne fastslå om renseanleggene tilfredsstiller kravene i forurensningsforskriften, og i hvilken grad de påvirker tilstanden i vannforekomstene negativt. Det er flere fokusområder i dette arbeidet som alle har sin agenda for å oppnå forbedring. Dette dokumentet skal være et styringsdokument i arbeidet med mindre private avløpsrenseanlegg.

For å oppnå minimum god kjemisk og økologisk tilstand i Otra, Homsåna og Hægelandsvannet skal alle mindre avløpsanlegg i spredt bebyggelse som klassifiseres med en rensegrad på fosfor < 90 % oppgraderes for å innfri dagens krav. Finansieringen av oppgraderingen skal skje i privat regi, og eierne av de aktuelle anleggene vil få informasjon, varsel og pålegg om oppgradering etter normal saksgang. Prioriteringen av oppgraderingen vil være områder som har påvirkning på Otra.

Gjennom hele prosjektet vil kommunen aktivt drive med informasjonsarbeid, i form av kommunens hjemmeside, brev og lignende.

Hver anleggseier, hvis anlegg ikke tilfredsstiller dagens rensekrav, vil bli pålagt å oppgradere anlegget i løpet av ca. 18 – 24(36) mnd. Dette tidsintervallet vil fortsette til alle avløpsanlegg som ikke tilfredsstiller gitte krav er oppgradert.

2. Bakgrunn

EUs vannrammedirektiv ble innlemmet i EØS-avtalen i 2008. I 2007 ble det vedtatt egen vannforvaltningsforskrift, og målet for vannforvaltningen i Norge er at alt vann skal ha minst god kjemisk og økologisk tilstand innen 2021.

Norge er delt inn i ulike vannregioner og vannområder, og Vennesla kommune er en del av vannregion Agder * og vannområdet Otra. Vannområdet Otra er med i andre planperiode, som betyr at alt vann skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand innen 2021.

*Vannregion Agder består av 7 vannområder: Gjerstad-Vegår, Nidelva, Tovdal, Mandal-Audna, Lugna, Sira-Kvina og Otra.

Otra renner inn i Vennesla kommune i nord, fra Birkenes kommune. Elva renner sydover mot Kile, der den blir i stor grad påvirket av tettbebyggelse og campingplass, og hvor avløpsvann fra private avløpsanlegg renner ut.

Videre renner elva syd/øst gjennom Nomeland hvor den benyttes som drikkevann, og til Røyknes der den igjen blir påvirket av bebyggelse langs Løyningsåna hvor avløpsvann fra private avløpsanlegg og et kommunalt renseanlegg renner ut. Videre sydover blir elva forurensset av spredt avløp.

Hægelandsvannet, som er drikkevannskilde for Hægeland, har tilrenning fra Høverslandsvannet og Sandlandsvannet via Sandtveitvannet.

I nevnte områder er det spredt bebyggelse og fritidseiendommer som kan påvirke vannkvaliteten. Vannet renner videre fra Hægelandsvannet via Eljansåna til Kile/Otra.

I 2013 ble det av Vannregion Agder utarbeidet en lokal tiltaksanalyse av vannområde Otra og den er grunnlag for forvaltningsplan for vannregion Agder med planperiode 2016-2021. I tiltaksanalysen sammenfattes hovedutfordringene i vannområde Otra slik:

- Forsuring
- Vannkraftregulering
- Problemvekst av krypsiv
- Fremmede arter, i hovedsak ørekyt
- Å ta vare på Byglandsbleka
- Forurensede sedimenter
- Eutrofiering i havet
- Avløp og overvann fra tettbygde strøk

Vennesla kommune må begrense tilførselen av forurensing lokalt før elva renner ned til Kristiansand. Dette er en forutsetning for at miljømålene skal være gjennomførbare. En stor del av denne opprydningsprosessen handler om å oppgradere private renseanlegg i spredt bebyggelse, da svært mange av disse er utdaterte (i all hovedsak infiltrasjonsanlegg og direkte utslipp), og gir et stort bidrag av tarmbakterier, nitrogen (N) og fosfor (P). Kommunale renseanlegg som bidrar til forurensning av Otra, er også en del av samme opprydningsprosess.

I Vennesla kommune er ca. 85 % av innbyggerne tilkoblet kommunalt ledningsnett som leder avløpsvannet til kommunale renseanlegg, og ca. 15 % av innbyggerne har private avløpsanlegg.

3. Hensikt med handlingsplanen

Handlingsplanen skal gi en beskrivelse av hvordan arbeidet med oppgradering av private avløpsanlegg skal gjennomføres. Den skal fungere som et veiledende dokument for planlegging og gjennomføring av prosjektet. Prosjektet skal evalueres årlig etter behov.

4. Gjennomføring

For registrering av alle tekniske data tilknyttet boliger i spredt bebyggelse benyttes public 360° (arkiv) og Gemini Privat (saksbehandlingsverktøy).

Alle eiendommer i spredt bebyggelse får tilsendt et informasjonsbrev, brosjyrer og et registrerings skjema. Anleggseier blir bedt om å påføre opplysningene for sitt avløpsanlegg i skjemaet og skissere plassering av anlegget på kartet. Utfylt skjema og kart bes returneres til kommunen.

I etterkant skal kommunen gjennomgå hver enkelt bolig og undersøke at alle nødvendige opplysninger er registrert.

Anleggene skal oppfylle følgende krav til utslippskonsentrasjoner gitt i enkeltvedtak, regnet som årlig middelerverdi:

Parameter:	Utslippskonsentrasjon:
Tot – P	< 1.0 mg/l (tilsvarer en renseeffekt på >90 %)
BOF ₅	< 25 mg/l (tilsvarer en renseeffekt på >90 %)

Før pålegg sendes ut vil saksbehandler gå gjennom alle data for eiendommen for å sikre at ingen pålegg går ut til de med anlegg som tilfredsstiller dagens krav. Det vil også bli foretatt befarer av enkelte avløpsanlegg, ved behov.

I forurensningsforskriften beskrives forhold til eksisterende utslipp slik:

§ 12-16 Forholdet til eksisterende utslipp

Tillatelser til utslipp av sanitært avløpsvann gitt i medhold av forurensningsloven og tilhørende forskrifter før 1. januar 2007 er fortsatt gjeldende.

Utslipp etablert før 1. januar 2007 og som det på tidspunkt for etablering ikke måtte innhentes tillatelse for etter det på den tid gjeldende regelverk, er fortsatt lovlig. Kommunen kan likevel i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at slike utslipp er ulovlige etter en fastsatt frist.

Både oppgradering av privat avløpsanlegg og tilknytning til kommunalt ledningsnett må påkostes av den enkelte anleggseier. Med oppgradering menes det at anleggene skal utbedres eller erstattes på en slik måte at kravene i forurensningsforskriften og vilkår i enkeltvedtaket oppfylles.

Klima- og miljødepartementet sendte i mars 2019 ut nye og ambisiøse nasjonale retningslinjer for arbeidet med å sikre et godt vannmiljø i Norge. Kommunene er pålagt å kartlegge og følge opp utslipp fra avløpsanlegg de har myndighet over, samt å pålegge tiltak der anlegg ikke oppfyller rensekraft fastsatt i tillatelser gitt etter 1. januar 2007. Departementet understreker at innsatsen bør prioriteres i nedbørfelt der vannforekomster er påvirket av avløpsutslipp og har dårligere enn «god» tilstand og/eller viktige brukerinteresser.

Løyningsåna, som renner fra Dynestøl langs Øvrebøvegen via Sangeslandsvannet til Skarpengland via Skarpenglandsvannet, videre langs Røyknesvegen via Løyningsvannet og deretter mot Røyknes, er klassifisert med «moderat» økologisk tilstand (jf. vann-nett.no). På Vann-nett er det opplyst at åna er i stor grad påvirket av punktutslipp fra renseanlegg. Miljømålet er å forbedre dette til «god» økologisk tilstand så raskt som mulig. Kommunen skal nå miljømålene i henhold til vannforskriften innen 2027, og senest innen 2033.

Gjennomføringen av prosjektet vil være tidkrevende. Gjennomføringsplanen gir oversikt over et mulig tidsaspekt for utsending av brev om oppgradering av de ulike områdene.

Det vil bli laget en egen liste over eiendommene som vurderes tilknyttet til kommunalt ledningsnett.

Gjennomføringsplan:

Årstall	Gnr/bnr	Sted	Antall anlegg
2019 – 2021	Gnr. 21-30	Steinsfossvegen, Drivenesvegen, Ravnåsvegen, Setesdalsvegen, Skottedalen, Stølevegen, Holtanvegen og Berge	90
2023 - 2033	47/35 til 49/45 99/41 til 103/10 13/4,11,13 til 14//100	Øvrebøvegen Røyknesvegen Honnemyrvegen	85
	Gnr. 21-30	Oppfølging av påbegynte saker mellom 2019 – 2024	119
2033 →	10/9 til 12/23 10/42 til 14/83 10/1 til 10/39 2/125 til 3/3 5/62 til 5/690 6/227 til 6/1705 7/4 til 7/97	Veråsvegen Rønningsvegen Eiklandsvegen Venneslavegen Dalevegen Erkleivvegen Egelandsaa	80
2033 →	14/40 til 18/8 16/1 til 16/8 15/1 til 15/18 17/1 til 17/47 17/35 til 17/42 17/16 til 18/25	Venneslavegen nord for Samkom Skjervedalsvegen Vorelandsvegen Åmdal Mølletoppen Jepestølvegen	64
2033 →	Gnr. 89 Gnr. 88, 87, 79 Gnr. 81, 82, 83 Gnr. 91-97	Tveite Bjellandsvegen, Skuggupsa. Vestbygda, Sandland, Åsan m.fl.	

Anleggseiere gis 18-24 (36) mnd. til å gjennomføre pålegget, og anlegget skal da være prosjektert, nedsatt/bygget og igangkjørt. Ved å gi en frist på 18-24 (36) mnd. har anleggseier to frostfrie perioder til å sette ned anlegget, som kan bidra til at frister i større grad holdes enn hvis vi gir kortere gjennomføringsfrist.

Som et tiltak for å sikre likest mulig saksbehandling, planlegges det at prosessen om utsendelse av varsel og pålegg skal starte omtrent ved samme tid hvert år (fortrinnsvis februar-april).

5. Informasjon

Før, under og etter gjennomføring av oppgradering av avløpsanlegg i spredt bebyggelse er det viktig med god informasjonsflyt fra kommunen sin side, da denne oppgraderingen er en stor investering for mange anleggseiere.

5.1 Informasjon på kommunens hjemmeside

Enhet for park og teknisk vil samle all informasjon på ett sted slik at det er lett å finne tilbake til publisert informasjon. Informasjon som legges ut kan blant annet være generell informasjon om prosjektet, lenker til nødvendige skjemaer, politiske saker, forskrifter, nyheter mm.

6. Saksgang

Saksgangen for oppgradering av mindre avløpsanlegg.

6.1 Informasjonsbrev

Saksgangen starter med et informasjonsbrev til anleggseierne, hvor kommunen i tillegg til å gi informasjon om bakgrunn og anleggseiers plikter, ber om en redegjørelse. Et registreringsskjema, som bes returnert og brosjyrer fra Norsk Vann, vedlegges brevet.

6.2 Varsel om pålegg

Varselet gis i samsvar med forvaltningsloven § 16. Frist for mottaker til å komme med en uttalelse til varselet er 3 uker. I varselet skal det gis informasjon om det kommende pålegget, bakgrunn for pålegget og opplysninger om videre saksgang.

6.3 Pålegg

Frist for å etterkomme pålegget settes til 18-24(36) mnd. Vedtaket skal inneholde opplysninger om videre saksgang, samt informasjon om klageadgang/-frist.

Pålegget er et enkeltvedtak og vil følge kapittel IV i forvaltningsloven.

6.4 Søknad om tiltak og utslippstillatelse

Anleggseier må ha mottatt godkjent vedtak om utslippstillatelse og igangsettelsestillatelse før arbeidene igangsettes.

Søknad om utslippstillatelse behandles etter forurensingsforskriften og tiltaket behandles etter plan og bygningsloven

Det søkes nå kun via kommunens digitale løsning for utslipp – Entreprenørportalen.no.

Her registreres søknaden elektronisk og systemet sørger for at både tiltaket og utslippet behandles samlet.

6.5 Påminnelse/varsel om tvangsmulkt

Brev med påminnelse om frist for å etterkomme pålegget sendes ut om lag 6 måneder før fristen utløper. Påminnelse sendes både til de som ikke har søkt om utslippstillatelse, og til de som har søkt om utslippstillatelse, men der kommunen ikke har fått melding om at anleggsarbeidene er igangsatt. Samtidig varsles sanksjoner (tvangsmulkt) dersom pålegget ikke etterkommes.

6.6 Tvangsmulkt

Vedtak om tvangsmulkt kan fattes med hjemmel i forurensningsforskriften § 73 dersom avløpsanlegget ikke er oppgradert innen fristens utløp. Kommunen fatter vedtak om tvangsmulkt. Statens innkrevingssentral sørger for innkreving av tvangsmulkt gitt i henhold til forurensningsforskriften.

6.7 Behandling av søknad om midlertidig utsettelse fra krav om oppgradering

Midlertidig utsettelse tidsbestemmes. Varigheten avhenger av hva som ligger til grunn i den enkelte sak.

Fremtidige planlagte kommunale anlegg, som forventes å få kommunal tilknytning, vil være grunnlag for (midlertidig) utsettelse.

Dersom det bevises at eier bor alene og forurensningsbelastningen dermed er liten og det høyst sannsynlig vil forekomme eierskifte innen få år (fortrinnsvis pga. alderdom), vil det kunne gis midlertidig utsettelse. Denne vil settes som en heftelse på eiendommen og krav om oppgradering vil utløses ved salg/overdragelse eller utleie av eiendommen.

Dersom eier kan dokumentere dårlig økonomi (bekreftelse fra banken) kan utsettelse gis.

6.8 Behandling av klage

Bygg- og miljøutvalget er første klageinstans ved pålegg om oppgradering, avslag på søknad om utsettelse og vedtak om tvangsmulkt. Andre klageinstans dersom klagen blir avvist i førsteinstans og opprettholdes av klager, er Statsforvalteren i Agder.

6.9 Tilsyn

Det vil bli foretatt dokumenttilsyn av alle anlegg, og befaring av enkelte avløpsanlegg.